

*Ніна Володимирівна Теремцова,
доцент кафедри теорії та історії права
та держави Інституту права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка,
кандидат юридичних наук
ORCID: 0000-0001-6783-9781*

ТЛУМАЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ ЮРИДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Постановка проблеми. В даний час проблема розмежування права на публічне і приватне не втратила своєї актуальності ні з теоретичної точки зору, ні з практичної. Дана проблема виникає при класифікації чинного законодавства, в ході теоретичних досліджень, присвячених вдосконаленню правового регулювання, при тлумаченні правових норм. На теорії поділу права ґрунтуються деякі правозастосовні акти, в тому числі акти Конституційного Суду України. Необхідно враховувати, що відносини, що регулюються публічним і приватним правом, перебували і продовжують перебувати в динаміці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналізуючи останні дослідження і публікації, на яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається авторка, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується наукова стаття. Проблеми уявлення в сучасній юридичній літературі функціонування приватного права, розглядалися широким колом дослідників.

Теоретичні основи дослідження: С. С. Алексєєв, С. В. Бобровник, Д. С. Васьковець, О. Вінник, С. В. Єськов, О. С. Іоффе, І. Б. Кудас, О. В. Малько, М. І. Матузов, А. С. Нестеренко, Н. М. Оніщенко, В. В. Стасюк, М. А. Сатановська, Я. Смітс, О. І. Харитонova, Р. О. Халфіна, Є. О. Харитонов, А. О. Філіп'єв, М. Д. Шаргородський, В. С. Шилінгов тощо.

Мета статті. Метою даного дослідження є визначення публічного і приватного права в українській правовій системі і визначення базових характеристик його побудови і функціонування на прикладі функціонування приватного і публічного права в юридичній науці. Для досягнення зазначеної мети були поставлені такі основні завдання: сформулювати визначення приватного і публічного права; розкрити сутність методу і режиму правового регулювання теорії права стосовно уявлення функціонування приватного і публічного права; проаналізувати категорію приватного та публічного права.

Дослідження має на меті розвиток положень саме уявлення в сучасній юридичній літературі функціонування приватного та публічного права і в цьому значенні має теоретико-прикладний характер. Можливо, одна з причин труднощів в аналізі сучасних галузей права полягає в тому, що традиційні поняття загальної теорії права застосовуються до галузевого законодавства без урахування його специфіки. Основні постулати загальної теорії права творилися під час існування соціалістичної системи права, при відомому відношенні до всього, що пов'язано з поняттям «приватний».

Основні результати дослідження. Сучасний світ являє собою складну систему соціальних зв'язків, які простягаються далеко за межі однієї держави. Крім відносин між публічними суб'єктами, наприклад, державами, міжнародними організаціями тощо, існують відносини між «приватними» особами, або особами публічними, але такими, що виступають у визначеній – приватній – якості). У деяких випадках можна стверджувати, що останні опосередковуються міжнародним приватним правом. Ця теза є домінуючою в сучасній науці.

Всю сукупність юридичних норм можна розділити на дві великі групи: норми публічного права і норми приватного права. Підґрунтям такої класифікації є завдання, що здійснюються нормами в суспільстві, і специфіка інтересів, на захист яких націлена така норма. Отже, норми, що регулюють і охороняють приватних осіб, а також і юридичних, і фізичних між собою, відносять до приватного права; норми, що регулюють і охороняють публічні інтереси (інтереси суспільства

і держави), відносять до публічного права. Однією зі сторін таких правовідносин є органи державної влади та управління.

Загальна теорія права є делікатним феноменом – він існує (в тому або іншому значенні) вже тривалий час, проте за весь цей час не було вироблено однакового розуміння щодо його основних параметрів, а тому залишаються спірними теоретичні основи побудови і функціонування. Його існування ставить перед юридичною спільнотою цілу низку дуже важливих питань щодо властивостей. На сьогоднішній момент не представляється можливим стверджувати про наявність однакового розуміння сутності поділу права на приватне та публічне. Різні наукові школи пропонують власне його бачення в межах української правової системи і традиційної доктрини.

На сучасному етапі розвитку правової матерії необхідно внести деякі корективи в традиційну теорію права, так само як і в деякі положення законодавства стосовно поділу права на приватне та публічне. Дослідники теорії права, відпрацьовуючи ті чи інші правові моделі, орієнтувалися, перш за все, на суто «внутрішні», національні правові явища. Подібний підхід існує й сьогодні – теорія права, яка покликана виконувати в юриспруденції роль синтезуючих всіх основ, залишає поза увагою розвиток деяких нових галузей законодавства, що, на наш погляд, не зовсім обґрунтовано. Кожна нова галузь, що досліджується вченими – феномен юридичний, однак при застосуванні до нього загальнотеоретичних висновків необхідно враховувати і специфіку досліджуваного об'єкта саме з точки зору загальної теорії права.

Для того, щоб розкрити сутність досліджуваного феномену, дослідити основи побудови і функціонування, необхідно звернутися насамперед до його базисної характеристики. Стосовно щодо відносно автономних нормативно-правових утворень у системі права (галузям права) основною характеристикою виступає предмет правового регулювання, що складають суспільні відносини певного типу.

У даній таблиці відображено характерні особливості правових норм, відповідно до яких їх підрозділяють на публічне та приватне право.

Ознака	Приватне право	Публічне право
Категорії захищених інтересів	Особисті	Громадські, державні
Предмет правового регулювання	Майнові та немайнові відносини	Немайнові відносини
Склад учасників регульованих правовідносин	– Приватні особи між собою. – Державні органи та приватні особи (як рівноправні партнери в межах угоди)	– Державні органи між собою. – Державні органи та приватні особи.
Характер волевиявлення учасників правовідносин	Вільне двостороннє волевиявлення, застосовується договірна форма регулювання	Одностороннє волевиявлення
Співвідношення правового статусу сторін правовідносин	Рівноправні партнери	Підпорядковані Суб'єкти
Тип переважаючих норм	Диспозитивні	Імперативні
Джерела права	Цивільно-правові договори між приватними особами	Конституція. Нормативно-правові акти. Нормативні акти. Нормативні публічно-правові договори тощо

У межах предмета галузевого законодавства відома також проблема визначення «додаткових кваліфікуючих ознак». Однак, в сучасній юридичній науці це поняття зазнало об'єктивної критики за різними підставами, зокрема, з огляду на його невідповідності положенням загальної теорії правовідносин. В сучасній науці галузі права поступово відображається інша точка зору – про наявність особливої якості відповідних відносин, наприклад, – їх зв'язку з правопорядком іноземної держави, це галузь міжнародного права.

Правова колізія спочатку розглядалася в якості крихітного явища в галузевому законодавстві. Деякі автори стверджують, що саме наявність правової колізії між нормами права різних галузей права в якості іманентної ознаки може існувати як окрема галузь. Однак видається, що ця теза на сьогоднішній момент також потребує корегування [1, с. 10-13].

Крім предмета, у вітчизняній загальній теорії права відобразилось положення про особливу роль методу правового регулювання для цілей відокремлення норм певної галузевої приналежності (галузевої диференціації). Проте метод правового регулювання має й самостійну цінність, він розкриває саму суть правового регулювання, вказує на специфічне поєднання регулятивних засобів, що забезпечують регулюючий вплив. Тим часом, проблема методів та режимів правового регулювання інколи ставала темою окремого дослідження.

Питання про норму права виявляє інтерес не лише з огляду теоретичного диспуту, але й в практичному застосуванні. Справа в тому, що, визнаючи той чи інший регулятор нормою права, ми тим самим визнаємо в ньому наявність основних властивостей – зокрема, її загальнообов'язковості. Звернення до колізійної норми дозволяє констатувати, що на сьогоднішній момент домінує апіорний її розгляд у сукупності з матеріальною нормою, до якої вона відсилає, що, на наш погляд, не цілком виправдано: оскільки кожне явище має певні межі, необхідний аналіз явища не лише в його взаємозв'язку з іншими явищами, але й розгляд його власних, внутрішніх властивостей.

Аналіз норм права не був би повним без розгляду кінцевої стадії правового регулювання – право-реалізації. Питанням реалізації права було присвячено значну кількість досліджень у вітчизняній теорії права, проте в основному зусилля авторів зосереджувалися на суто «внутрішніх» проявах втілення в життя приписів правових норм. У науці галузевого законодавства досить розроблений блок питань, що стосуються застосування права в частині реалізації норм як вітчизняного законодавства, так і іноземного права, однак менша увага приділялася реалізації приписів колізійних норм [2, с. 16-22; 3, с. 135; 4, с. 10; 5, с. 34; 6, с. 36-38].

На тлі дефіциту профільних досліджень з найбільш загальних питань теорія права, на думку авторки, пропонує новий погляд на основні його параметри - основи побудови і функціонування, тобто: предмет, метод, систему, норми, правореалізацію, правовідносини.

В Україні відсутній комплексний підхід на законодавчому рівні, проте представляється, що його прийняття стало б відображенням об'єктивних закономірностей розвитку правового регулювання. Ухвалення подібного, наприклад, нормативно-правового акта дозволить вирішити і низку практичних завдань: уніфікація правового регулювання дозволить застосовувати єдині підходи до регулювання відносин подібних груп, що сприятиме формуванню однакової правозастосовчої практики.

Джерелами всіх галузей права мають бути нормативно-правові акти та правові звичаї. Правовий звичай недоцільно відносити до *lex mercatoria* (звичаєве торговельне право), оскільки це джерело є регулятором правовим, в свою чергу, *lex mercatoria* утворюють: а) звичаї (тобто звичаї неправові); б) загальні принципи торгового обороту; в) типові договори; г) зазвичай вимоги, що висуваються.

Наприклад, принципи приватного права поділяються на дві базові групи: мають міжнародно-правове та національне походження. До першої відносяться принципи, що походять з факту існування суверенних держав. Ці принципи знаходяться «на стику» національного і міжнародного (публічного) права. Принципи національного походження підрозділяються на принципи, що властиві для галузей національного права (цивільного, трудового, сімейного, процесуальних галузей права тощо). Сформовані колізійні підстави (наприклад, *lex rei sitae*) слід розглядати як принципи колізійного регулювання.

Ще один приклад правових норм, які зазвичай ставляться до приватного або публічного права. Так, до галузей приватного права відносяться: цивільне, сімейне, торгове, трудове тощо. Галузями публічного права вважаються: конституційне, адміністративне, кримінальне, кримінальнопроцесуальне, цивільно-процесуальне, фінансове, екологічне, тощо. Важливо відзначити, що норми приватного і публічного права рівні за юридичною силою. Неправильним буде твердження, що публічні норми переважають над приватним, і навпаки. Вони працюють в комплексі і доповнюють один одного.

У праві існують два типи колізійних правовідносин: приватний і публічний. Перший утворюється при врегулюванні приватних відносин, другий – в правозастосовчій діяльності або процесі при наявності обов'язку правозастосовчого органу визначити право, що необхідно застосувати відповідно до колізійної норми. У першому випадку нормативна основа правовідносин буде формуватися за допомогою поєднання колізійної (неправової) норми і матеріальної (правової) норми,

до якої вона відсилає. У другому випадку колізійна норма проявить себе як норма правова – створює обов’язок для відповідного правозастосовчого органу і права для учасників.

Висновки. В даний час проблема розмежування права на публічне і приватне не втратила своєї актуальності сьогодні ні з теоретичної точки зору, ні з практичної. Вона виникає при класифікації чинного законодавства, в ході теоретичних досліджень, присвячених вдосконаленню правового регулювання, при тлумаченні правових норм. На теорії поділу права ґрунтуються деякі правозастосовні акти, в тому числі акти Конституційного Суду України. Необхідно враховувати, що відносини, що регулюються публічним і приватним правом, перебували і продовжують перебувати в динаміці. Елементи публічного та приватного права здатні в тій чи іншій мірі проникати в різні правові галузі. Саме з цієї причини провести чітку межу між публічним і приватним правом не представляється можливим.

Проблема правовідносин також є однією з найбільш дискусійних в загальній теорії права, не кажучи про галузеве законодавство. Думки вчених щодо змісту і співвідношення публічного і приватного права змінювалися протягом всієї історії. У підсумку «сучасні значення розглянутих юридичних понять є істотною трансформацією їх первісного значення» [7, с. 286; 8, с. 132-137; 9, с. 127; 10, с. 218].

Дослідження закономірності, що дозволяє встановити дві об’єктивно самостійні галузі права, поєднавши їх з проявами публічних і приватних основ, і уявити розподіл права на приватне та публічне як не лише класифікаційне, а й концептуальне, що стосується «самих основ права, його місця і ролі в житті людини, його визначальних цінностей» [11, с.180; 12, с.10; 13, с. 48-51], триває в теорії права й сьогодні.

Список використаних джерел

1. Бобровник С. В. Функції правопізнання та його роль у подоланні колізій. Законодавство України: проблеми та перспективи розвитку : Зб. матеріалів міжнар. наук. конф. (27.01-30.01.2007 р., м. Косів Івано-Франк. обл.), Вип. 8. – К. : Б. в., 2007. – С. 10-13.
2. Вінник О. Публічно-приватне партнерство і громадянське суспільство: правові аспекти взаємодії. / Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2013. – Вип. 3. – С. 16-22. URL:<http://nbuv.gov.ua>
3. Васьковець Д. С. Комунально-приватне партнерство як правова форма організації господарської діяльності у комунальному секторі економіки. /Європейські перспективи. – 2013. – №11. – С. 132-140. URL:<http://nbuv.gov.ua>
4. Іоффе О. С. Право приватне й право публічне / Університетські наукові записки. – 2005. – № 4. – С. 7-18. URL: <http://nbuv.gov.ua>
5. Кудас І. Б. Міжнародне банківське право: публічне чи приватне? / Теорія і практика правознавства. – 2015. – Вип. 2. URL:<http://nbuv.gov.ua>
6. Нестеренко А. С. Публічне і приватне право як основа юридичної централізації й децентралізації у фінансовому праві./ Наук.вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – Вип. 19. – С. 36-38. URL: <http://nbuv.gov.ua>
7. Оніщенко Н. М. Дія права: інтегративний аспект : монографія /Кол. авторів ; Відп. ред. Н. М. Оніщенко. – К. : Юридична думка, 2010. –360с.
8. Сатановська М. А. Державно-приватне партнерство: правові перешкоди та шляхи подолання / Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2013. – № 10. – С. 132-137. URL:<http://nbuv.gov.ua>
9. Стасюк В. В. Державно-приватне партнерство у комунальному водопостачанні: відповідність вітчизняної нормативно-правової бази європейському законодавству / Економіка та держава. – 2015. – № 1. – С. 126-130. URL:<http://nbuv.gov.ua>
10. Смітс Я. Європейське приватне право як змішана правова система / Європейське право. – 2012. – № 2-4. – С. 215-225. URL:<http://nbuv.gov.ua>
11. Філіп'єв А. О. Приватне право невизнаних держав та практика правозастосування. / Університетські наукові записки. – 2007. – № 4. – С. 177-183. URL:<http://nbuv.gov.ua>
12. Харитонов Є. О. Проблемні питання визначення співвідношення понять «приватне право», «цивільне право» та «цивільне законодавство». / Часопис цивілістики. – 2013. – Вип. 14. – С. 7-14. URL:<http://nbuv.gov.ua>
13. Шилінгов В. С. Поділ права на приватне та публічне як фундаментальна засада правової системи демократичного суспільства /Часопис Київського університету права. – 2012. – № 1. – С. 48-51. URL:<http://nbuv.gov.ua>

References

1. Bobrovnyk S. V. Funktsii pravopiznannia ta yoho rol u podolanni kolizii. *Zakonodavstvo Ukrainy: problemy ta perspektyvy rozvytku* : Zb. materialiv mizhnar. nauk. konf. (27.01-30.01.2007 r., m. Kosiv Ivano-Frank. obl.), Vyp. 8. – K. : B. v., 2007. – S. 10-13.
2. Vinnyk O. Publichno-pryvatne partnerstvo i hromadianske suspilstvo: pravovi aspekty vzaiemodii / *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Yurydychni nauky*. – 2013. – Vyp. 3. – S. 16-22. URL: <http://nbuv.gov.ua>
3. Vaskovets D. S. Komunalno-pryvatne partnerstvo yak pravova forma orhanizatsii hospodarskoi diialnosti u komunalnomu sektori ekonomiky / *Yevropeiski perspektyvy*. – 2013. – № 11. – S. 132-140. URL: <http://nbuv.gov.ua>
4. Ioffe O. S. Pravo pryvatne y pravo publichne [Elektronnyi resurs] / O. S. Ioffe // *Universytetski naukovyi zapysky*. – 2005. – № 4. – S. 7-18. URL: <http://nbuv.gov.ua>
5. Kydaci I. B. Mizhnarodne bankivske pravo: piblichne чи prywatne? / *Teoriia i praktyka pravoznavstva*. – 2015. – Vyp. 2. URL: <http://nbuv.gov.ua>
6. Nesterenko A. S. Publichne i pryvatne pravo yak osnova yurydychnoi tsentralizatsii y detsentralizatsii u finansovomu pravi. / *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Yurysprudentsiia*. – 2016. – Vyp. 19. – S. 36-38. URL: <http://nbuv.gov.ua>
7. Onishchenko N. M. Diia prava: intehrativnyi aspekt : monohrafiia / Kol. avtoriv; Vidp. red. N. M. Onishchenko. – K. : Yurydychna dumka, 2010. – 360 s.
8. Satanovska M. A. Derzhavno-pryvatne partnerstvo: pravovi pereshkody ta shliakhy podolannia / *Biuletyn Ministerstva yustyttsii Ukrainy*. – 2013. – № 10. – S. 132-137. URL: <http://nbuv.gov.ua>
9. Stasiuk V. V. Derzhavno-pryvatne partnerstvo u komunalnomu vodopostachanni: vidpovidnist vitchyznianoi normativno-pravovoi bazy yevropeiskomu zakonodavstvu. / *Ekonomika ta derzhava*. – 2015. – № 1. – S. 126-130. URL: <http://nbuv.gov.ua>
10. Smits Ya. Yevropeiske pryvatne pravo yak zmishana pravova systema / *Yevropeiske pravo*. – 2012. – № 2-4. – S. 215-225. URL: <http://nbuv.gov.ua>
11. Filipiev A. O. Pryvatne pravo nevyznanykh derzhav ta praktyka pravozastosuvannia. / *Universytetski naukovyi zapysky*. – 2007. – № 4. – S. 177-183. URL: <http://nbuv.gov.ua>
12. Kharytonov Ye. O. Problemni pytannia vyznachennia spivvidnoshennia poniat «pryvatne pravo», «tsyvilne pravo» ta «tsyvilne zakonodavstvo». / *Chasopys tsyvilistyky*. – 2013. – Vyp. 14. – S. 7-14. URL: <http://nbuv.gov.ua>
13. Shylinhov V. S. Podil prava na pryvatne ta publichne yak fundamentalna zasada pravovoi systemy demokratychnoho suspilstva. / *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. – 2012. – № 1. – S. 48-51. URL: <http://nbuv.gov.ua>

Теремцова Н. В. Тлумачення в сучасній юридичній літературі функціонування приватного та публічного права

У статті досліджується актуальне питання загальної теорії права, що містить делікатний феномен, який існує (в тому чи іншому значенні) вже тривалий час, проте за весь цей час не було вироблено однакового розуміння його основних параметрів, а тому залишаються спірними теоретичні основи щодо побудови і функціонування. Його існування ставить перед юридичною спільнотою цілу низку дуже важливих питань щодо властивостей. На сьогоднішній момент не представляється можливим стверджувати про наявність однакового розуміння сутності поділу права на приватне та публічне. Різні наукові школи пропонують власне його бачення в межах української правової системи і традиційної доктрини. На сучасному етапі розвитку правової матерії необхідно внести деякі корективи в традиційну теорію права, так само як і в деякі положення законодавства стосовно поділу права на приватне та публічне. Кожна нова галузь, що досліджується вченими, – феномен юридичний, однак при застосуванні до нього загальнотеоретичних висновків необхідно враховувати і специфіку досліджуваного об'єкта саме з точки зору загальної теорії права.

Ключові слова: публічне право, приватне право, правова система, юридична наука, галузі права.

Teremtsova N. V. Interpretation in modern legal literature on the functioning of private and public law

The article is concerned with problem of interpretation the public and private law. At the beginning of the article the author describes the imperfection of approaches to differentiation. The article examines the topical issue of general theory of law, which contains a delicate phenomenon that has existed for a long time, but during all this time has not developed a common understanding of its basic parameters, and therefore remain controversial theoretical foundations for construction and operation. Its existence raises a number of very important questions about properties for the legal community. At the moment it is not possible to assert the presence of the same understanding of the essence of separation of the right to private and public. Different scientific schools actually offer his vision within the Ukrainian legal system and traditional doctrine. It would be wise to mention here at the present stage of development of legal matter, it is necessary

to make some adjustments to the traditional theory of law, as well as some provisions of the law regarding the division of law into private and public. In brief each new field studied by scientists is a legal phenomenon, but when applying general theoretical conclusions to it, it is necessary to take into account the specifics of the object under study in terms of the general theory of law. To conclude a pattern that allows to establish two objectively independent branches of law, linking them to the manifestations of public and private foundations, and to represent the spread of rights to private and public, as it is not just a classification, but conceptual, concerning the most fundamental rights of each place and role in human life, its defined values, continues in the theory of law today.

Keywords: public law, private law, legal system, legal science, branches of law.

DOI: 10.33663/2524-017X-2021-12-43

УДК 340.15

*Леся Вікторівна Худояр,
науковий співробітник відділу
історико-правових досліджень
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України,
кандидат юридичних наук
ORCID: 0000-0003-2386-1869*

ПОНЯТТЯ «ВОЛЬНОСТІ» В УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ ТРАДИЦІЇ ТА ЮРИДИЧНИХ ДОКУМЕНТАХ XV – ПОЧАТКУ XX ст.

Постановка проблеми. Поняття «вольності» в історико-правовій реальності XV–XX ст. розглядається як важливий елемент правової сфери, правового світогляду конкретної спільноти, певного покоління або групи людей у вигляді стійких переконань, ціннісних орієнтирів, програм і моделей поведінки протягом понад п'ять століть. Поняття «вольності» також має важливе значення для з'ясування правового статусу різних верств українського населення та правового режиму території їх проживання протягом XV – початку XX ст. Актуальність наукового дослідження зумовлена також досить різноплановим трактуванням дослідниками змісту поняття «вольності».

Мета дослідження. Метою статті є з'ясування змісту поняття «вольності», який дає уявлення про його смислове значення в правовій традиції та юридичних документах XV–XX ст.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичні обґрунтування вживання та змісту поняття «вольності» в правовій традиції та юридичних документах XV–XX ст. зустрічаються в дослідженнях багатьох вітчизняних та зарубіжних філософів, істориків та правознавців, зокрема, Б. І. Андрусишина, А. П. Артеменка, М. Ю. Бурдіна, Д. П. Вашука, М. С. Грушевського, А. О. Гурбика, О. І. Гуржія, О. М. Лазаревського, В. В. Макарчука, М. С. Плотнікова, Н. Д. Полонської-Василенко, П. М. Саса, С. Д. Сворака, Н. П. Старченко, О. М. Субтельного, І. Б. Усенка, Д. І. Яворницького та ін.

Основні результати дослідження. Вирішальний вплив на формування теоретичних уявлень про зміст поняття «вольності» мала європейська філософська і правова традиція. Це поняття набуло значного поширення в поетичній творчості філософсько-політичного спрямування XV–XVII ст. Наприклад, у поемі «Осман» Івана Гундулича (1589–1638) – видатного хорватського (далматинського) поета пізнього Відродження, чітко розрізняються поняття «свобода» і «вольність». Зокрема, зазначається: «Та Дубровник зі свободи сплавив силу й міць корони. Гордий, непідкупний зроду, Честі й слави він не ронить. ... Тож нехай повік ця сила береже тобі свободу, О Дубровник, місто біле, миле небу і народу. ... Всі сусіди знемагають у ярмі тяжкої долі – вольності вони не мають, що у тебе на престолі» [1, с. 186–187].